

5746 SAYILI AR-GE VE TASARIM FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ VE 4691 SAYILI TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ KANUNLARI VE İLGİLİ DİĞER MEVZUAT DÜZENLEMELERİ ÜZERİNDE GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Ülkemizin yüksek gelir seviyesindeki ülkelerin arasında yer alması, Ar-Ge ve teknolojide kaydedilecek ilerlemenin yenilikçi ürün ve süreçlere dönüştürülerek ticarileştirilmesi yanı sıra katma değerli ve yüksek teknolojlili ürünlerin ihracatımızın içindeki payının artması ile mümkün olacaktır. Covid-19 pandemisi ile birlikte ülkelerin yerel teknoloji ekosistemlerinin hızlı ve çevik üretim altyapılarına sahip olmasının önemi bir kez daha kuvvetli bir şekilde görülmüştür. Öte yandan, tasarım gücü ve markalaşmanın katma değere katkısı bazı sektörlerde teknoloji içeriğinden bile daha kritik öneme sahip olabilmektedir.

5746 sayılı Ar-Ge ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Kanunu ile 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) Kanunu ülkemizdeki en önemli Ar-Ge ve tasarım desteklerini düzenlemektedir. Bu yasalar ile sanayimizde topyekûn Ar-Ge ve tasarım konusunda farkındalık oluşturulmuştur. Geleceğin Ar-Ge ve tasarım gücüyle kendi teknolojilerini üreten ve kendi tasarımlarını yapan; dünyanın önde gelen ekonomileri arasında yer alan bir ülke olma hedeflerimize ulaşmada, 1200'ün üzerinde Ar-Ge Merkezi, 350'nin üzerinde Tasarım Merkezi, aktif faaliyet gösteren 70 TGB'deki 6000'e yakın teknoloji firması çok kıymetli bir ekosistemi oluşturmaktadır.

Bu görüş belgesi ile 5746 ve 4691 sayılı Kanunlarda yapılacak iyileştirme önerileri yanı sıra potansiyelimizin açığa çıkarılmasını sağlayacağı düşünülen uygulamalar Bakanlığımızın değerlendirmelerine arz edilmektedir. Her iki yasa benzer maddeler ve uygulamalar içermektedir. Bu belgede sunulan görüş ve öneriler hem Ar-Ge ve tasarım merkezleri hem de TGB içerisinde faaliyet gösteren şirketleri kapsamaktadır.

1. Kanunun Geçerlilik Süresinin Uzatılması

31/10/2023 tarihi ile desteklerin son bulması hükmünün kaldırılması veya en az 5 sene ileri bir tarihe ötelenmesi faydalı olacaktır. Ar-Ge ve tasarım merkezleri desteklerinin ülkemizin dünyada ilk on ekonomik güce sahip ülke arasında yer alma hedefine paralel olarak zaman içerisinde yapılabilecek revizyonlar ile süreklilik arz eden bir uygulama olmasının ülkemiz için kritik öneme sahip olacağı düşünülmektedir.

2. Uzaktan Çalışmanın Covid-19 Salgını Sonrasında da Uygulanabilmesine Yönelik Yasal Düzenlemenin Yapılması

Özel sektör firmaları Covid-19 salgını ile ilgili olarak çalışanların sağlıklarının korunması amacıyla sosyal mesafe kurallarını uygulamaya almışlardır. Sosyal mesafenin sağlanması hijyen ile ilgili alınan tedbirler yanı sıra aynı ofis alanında daha az kişinin çalışması ile mümkün olabilmektedir. Bununla beraber sağlık açısından risk taşıyan çalışanların evden çalışması uygulamalarına Haziran ayından sonra da devam edilmesi söz konusu olacaktır. Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin çalışanlarının sağlıklarının korunması amacıyla 7244 sayılı Kanunun

2. Maddesinin (ğ) fıkrasında uzaktan çalışma uygulamasının süresinin uzatılmasına yönelik olarak Bakanlığımıza verilen tüm süre uzatımı yetkilerinin ilgili dönemlerinde yürürlüğe konması talep edilmektedir.

Covid-19 sürecinde yazılım, bilgisayar destekli tasarım ve analiz, simülasyon, endüstriyel tasarım, proje yönetimi gibi odaklanma gerektiren Ar-Ge ve tasarım faaliyetleri ile teknik eğitimlerin evden verimli bir şekilde yürütülebildiği görülmüştür. Laboratuvar, prototip vb. işyerinde gerçekleştirilmesi zorunlu olmayan faaliyetler için uzaktan çalışma; iş yapma verimliliği, zaman, kaynak ve iş kalitesi açısından sağladığı kazançlar ile hem şirketler hem de çalışanlar için salgın sonrasında da uygulanabilir görülmektedir. Bu anlamda uzaktan çalışma kavramının yapılacak bir düzenlemeye 5746 ve 4691 sayılı Kanunlar içerisinde yer verilmesinin fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerinin mekandan bağımsız yapılabileceği kabulüyle uzaktan çalışma imkanının TGB’lerde yer alan firmalar da dahil olmak üzere Covid-19 süreci ile sınırlı olmaksızın genişletilmesi hedefiyle “bölge içi-dışı”, “bina içi-dışı” Ar-Ge kavramlarının ve teşviklerden yararlanmayı zorlaştıran unsurların giderilmesi, Covid-19 süreci sonrasında da uzaktan çalışma imkanının süresiz olarak tanınması önerilmektedir.

Evden çalışma uygulamasının etkileri ile ilgili olarak 27 Mayıs 2020 tarihinde TÜSİAD üyelerinin bünyesindeki Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin katılımına açık olarak geniş katılımlı bir online toplantı yapılmıştır. Toplantıya katılan tüm merkezler uzaktan çalışmanın iş verimliliklerine olumlu katkıları olduğu konusunda görüşlerini belirtmişler ve bu süreçte uyguladıkları iyi örnekleri paylaşmışlardır. Bu toplantı öncesi paydaşlara konuyla ilgili görüşlerinin sorulduğu bir de anket gönderilmiştir. Bu ankete gelen yanıtlar bu raporun ekinde sunulmaktadır.

3. Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri ile TGB Dışında Gerçekleştirilen Faaliyetlerle İlgili Kapsamın Genişletilmesi ve Bürokrasinin Sadeleştirilmesi

Dışarıda geçirilen zamanların projeler ile değil Ar-Ge faaliyetleri ile ilişkili olması önemsenmelidir. Yürütülen Ar-Ge ve tasarım faaliyetleri ile doğrudan ilgili faaliyetlerle; proje öncesi veya sırasında firma içindeki satış, pazarlama, üretim gibi diğer bölümler ile ilgili yapılan toplantı ve görüşmeler, Ar-Ge ekosisteminde olan tedarikçiler, üniversiteler, araştırma enstitüleri, sivil toplum kuruluşlarının Ar-Ge komiteleri ile yurt içi ve dışında bilimsel etkinliklerine/toplantılarına katılımlar; TÜBİTAK ve Bakanlık’ın ilgili birimleri ile yürütülen faaliyetlerle ilişkili olarak dışarıda geçirilen zamanlar da kapsam içerisine alınabilmelidir. Ar-Ge ve tasarım merkezleri ile TGB’de yer alan firmaların kendilerini ve projeleri geliştirmeleri için bu süreçlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bağlamda, 5746 sayılı Kanun ile ilişkili Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği Madde 7’nin 1. fıkrası (c) bendi ile 2016/9091 sayılı Bakanlar Kurulu Kararındaki Madde 1’in 1. fıkrasındaki maddelere yönelik aşağıdaki düzenlemelerin yapılması önerilmektedir:

Madde 7 (1) c) Personel Giderleri: 1) Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla çalıştırılan Ar-Ge veya tasarım personeliyle ilgili olarak tahakkuk ettirilen ücretler ve ~~ve gelir vergisi stopajı~~

~~teşviki uygulaması kapsamında bulunan ücretler ile~~ bu mahiyetteki giderlerdir. Ar-Ge veya tasarım merkezleri alanı dışında geçirilen süreye isabet eden ve Bakanlar Kurulunca belirlenen sınırlar dâhilinde ücretler de Ar-Ge ve tasarım indirimine konu edilir.

2016/9091 sayılı Karar Madde 1 (1)- 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı.... Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde çalışan Ar-Ge, “~~destek~~” veya tasarım personelinin bu merkezlerde yürüttüğü “~~projelerle~~” “~~faaliyetlerle~~” doğrudan ilgili olmak şartıyla, aşağıda belirtilen faaliyetlerin Ar-Ge veya tasarım merkezi dışında yürütülmesinin zorunlu olduğu durumlarda, toplam çalışma süresinin yüzde ellisi oranı ile sınırlandırmak kaydıyla merkez dışındaki bu faaliyetlere ilişkin ücretlerin yüzde yüzü gelir vergisi stopajı teşviki ve sigorta primi işveren hissesi desteği kapsamında değerlendirilir.

- a) Laboratuvar, analiz, test ve deney çalışmaları
- b) Diğer Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde yapılan çalışmalar,
- c) Saha araştırması,
- ç) Prototip geliştirmeye yönelik faaliyetler
- d) Projelerde görev alan personel ile sınırlı olmak kaydıyla bilimsel içerikteki etkinlikler
- e) Teknoloji, yenilikçilik etkinlikleri, teknoloji fuarları, üniversite - sanayi işbirliği etkinlikleri
- f) Ar-Ge, tasarım ve yenilikçilik konularında yürütülen faaliyetler ile ilgili işletme içindeki diğer birimler ile yapılan çalışmalar ve Ar-Ge veya tasarım merkezi olmayan firmalar ile Ar-Ge, tasarım ve yenilik faaliyetleri ile ilgili yapılan çalışmalar,
- g) Lisansüstü tez görüşmeleri için üniversitede geçirilen zamanlar,
- ğ) İşbirliği tetiklemeye yönelik üniversite, araştırma enstitüsü, araştırma altyapıları ile yapılan çalışmalar
- h) Ar-Ge, tasarım ve yenilik faaliyetleri kapsamında, teknik yetkinliğin geliştirilmesi amacıyla dışarıdan alınan eğitim faaliyetleri
- ı) Kamu kurum ve kuruluşları ile Ar-Ge, tasarım ve yenilik faaliyetleri kapsamında yapılan toplantı ve görüşmeler

Dışarıda geçirilen sürelerin kapsama dahil edilmesi için hali hazırda uygulanan Bakanlık tarafından portal üzerinden onay verilmesi ve Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin onay verme süreçlerinin kaldırılması uygulamanın ve bürokrasinin sadeleştirilmesi açısından faydalı olacaktır.

Öte yandan, Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde kısa süreli merkez dışına çıkılıp geri dönülmesi, özellikle kalabalık Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde çok fazla Ar-Ge / tasarım merkezi dışında geçirilen süre kaydının oluşmasına sebebiyet vermektedir. Kısa süreli merkez dışına çıkışlar için (tuvaletlerin, toplantı odalarının, çay ocaklarının merkez dışında olması durumundan kaynaklı kısa çıkışlar; merkez dışındaki şirketin üretim veya idari birimlerine uğrayıp geri dönme vb) bir süre limiti belirleyip bu sürenin altında merkeze geri dönülmesi halinde dışarıda geçirilen süre ile ilgili bildirim yapma zorunluluğunun azaltılması bu hususta iş yükünü oldukça hafifletecek aynı zamanda faaliyet raporlarının da sadeleşmesini sağlayacaktır.

4. Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinin Tek Bir Yerleşke veya Fiziki Mekân İçerisinde Yer Alması Şartının Kaldırılması

5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 20. Maddesinin (f) fıkrasında Ar-Ge veya tasarım merkezlerinin tek yerleşke veya fiziki mekân içinde yer alması şartı bulunmaktadır. Çok lokasyonlu işletmelerde aynı birime bağlı organizasyonel birimlerin farklı lokasyonlarda çalışmaları söz konusu olabilmektedir. Deneme üretimlerinin yapılmasının gerektiği projeler ile ilgili olarak ise tüm üretim hatlarının bu merkezlerde yer almaması da Ar-Ge ve tasarım personellerinin farklı lokasyonlarda çalışmalarını gerektiren diğer bir sebeptir. Aynı organizasyonel yapı içerisinde olup farklı lokasyonlarda Ar-Ge / tasarım faaliyetlerini sürdüren birimlere sahip işletmelerin tek bir çatı altında Ar-Ge veya tasarım merkezi olarak değerlendirilebilmesi talep edilmektedir. Bu durumda firmaların farklı lokasyonların her biri için Ar-Ge / tasarım merkezi fiziki şartlarını sağlaması ile bu esnekliğin istismar edilmesinin önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Söz konusu yönetmelikte 20. maddenin 1. fıkrasının (f) bendinin aşağıdaki şekilde revize edilmesi önerilmektedir:

f) Ar-Ge veya tasarım merkezlerinin ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş olması ~~ve tek bir yerleşke veya fiziki mekân içinde yer alması,~~

5. Ar-Ge ve Tasarım Harcamalarının bir Önceki Yıla Göre Artışın Yüzde Ellisi Kadar İlave İndirim Konusu Yapılması İçin Belirlenmiş Olan Performans Kriterlerinin Yeniden Düzenlenmesi

5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 8. Maddesinin 2. fıkrasında “Bakanlar Kurulunca belirlenen kriterleri haiz Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde ayrıca o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik veya tasarım harcamalarının bir önceki yıla göre artışının yüzde ellisine kadar yukarıdaki esaslar dâhilinde indirim konusu yapılabilir. Bu indirimden yararlanacak işletmelerin, Bakanlar Kurulunca belirlenen kriterler doğrultusunda faaliyet raporu ve ekinde Bakanlıkça istenen belgeleri ibraz etmeleri esastır.” ibaresi yer almaktadır. Bu fıkra ifade edilen Bakanlar Kurulunca belirlenmiş kriterler 2016/9092 sayılı Kararnamede,

- a) Ar-Ge veya tasarım harcamasının toplam ciro içerisindeki payı
- b) Tescil edilen ulusal veya uluslararası patent sayısı
- c) Uluslararası destekli proje sayısı
- ç) Lisansüstü dereceli araştırmacı sayısının toplam Ar-Ge personeli sayısına oranı
- d) Toplam araştırmacı sayısının toplam Ar-Ge personeli sayısına oranı
- e) Ar-Ge sonucu ortaya çıkan yeni ürünlerden elde edilen gelirin ciroya oranı

olarak belirtilmektedir. Söz konusu kararnameye ilişkin aşağıda belirtilen konularda mükellefler nezdinde tereddütler yaşanmaktadır.

- 1- “Bir önceki yıl kavramı”nın netleştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Örneğin 2019 yılının ortalarında belge almış bir firmanın 2019 yılı birkaç ayı kapsarken, 2020 yılı oniki ayın tamamını kapsamakta ve karşılaştırılan dönemler birbirinden farklı olmaktadır. Bu gibi durumlarda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği açıklığa kavuşturulmalıdır. İlave Ar-Ge indiriminin hesabında geçici vergi dönemleri için

“önceki yıl” ifadesinin, “bir önceki yıldaki aynı geçici vergi dönemi” olarak dikkate alınması önerilmektedir.

- 2- İlk yıl “sıfır” olan bir kriterin bir sonraki yılda mevcut olası durumunda en az yüzde yüzlük bir artış sözü konusu olabilmektedir. Bu durumda yine de bu kriterden faydalanılıp faydalanılamayacağı net değildir. Bu konuları ayırtılabilecek ve açıklığa kavuşturacak düzenlemelerin eklenmesi faydalı olacaktır.
- 3- Birden fazla Ar-Ge / tasarım merkezi belgesini haiz olan işletmeler bünyesinde uygulamanın nasıl olacağı konusu net değildir. Aynı işletmenin birden fazla Ar-Ge / tasarım merkezi olması halinde konsolide veri üzerinden uygulama yapılması; konsolide verinin ayrı bir belge ile istenerek duplikasyonun engellenmesi önerilmektedir.
- 4- “Ar-Ge sonucu ortaya çıkan yeni ürün” ifadesindeki “yeni” kelimesinin süresinin ne olması gerektiği konusu net değildir. Ar-Ge sonucu ortaya çıkan yeni ürünler ifadesindeki “yeni” kavramının üç yıl olarak dikkate alınması önerilmektedir.

2016/9092 sayılı Kararnamenin eki Karar’ın 1. Maddesinin;

a) maddesinde Ar-Ge ve tasarım harcamasının toplam ciro içerisindeki payının yüzde yirmi artışı bir performans kriteri olarak tanımlanmıştır. Ciro, yeni şirket satın almaları veya yeni pazarlara girme gibi olumlu sebeplerle bir önceki seneye göre yüksek artışlar gösterebilir. Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde Ar-Ge veya tasarım harcamasındaki önemli miktardaki artışlara rağmen cironun daha fazla artış gösterecek olması ile söz konusu kriterin karşılanması mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla Ar-Ge harcamalarının cirodan bağımsız yüzde yirmi oranında artışının da önemli bir performans kriteri olarak kabul edilmesi önerilmektedir. Ayrıca ciro yerine net satış hasılatı ifadesinin kullanılması ile ciro içerisinde satış kaynaklı olmayan kalemlerin hesaba katılmaması daha doğru bir karşılaştırma yapılmasını sağlayacaktır.

b) maddesinde ifade edilen patent tescil sayısı önceki yılların performansını yansıtan bir performans göstergesidir. Patent başvurusu ile tescili arasındaki süreler beş yılı aşabilmektedir. Bu sebeple tescil yerine başvuru sayısının esas alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

ç) maddesinde lisansüstü araştırmacı sayısındaki artış lisansüstü yapma potansiyeli olan küme içerisinde değerlendirilmelidir. Tüm Ar-Ge personeli yerine araştırmacı sayısına göre artış yüzdesine göre performansın değerlendirilmesi daha uygun olacaktır. Öte yandan, Ar-Ge ve tasarım merkezinde yıl içerisinde personel sayısında işten ayrılmaların ve işe alımların ne şekilde belirleneceğine yönelik açıklamaların eklenmesi yararlı olacaktır. 31 Aralık tarihindeki sayının esas alınmasının bu konudaki belirsizliğin önüne geçilmesi için daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

d) maddesi için toplam araştırmacı sayısının bir önceki seneye göre yüzde yirmi artışı da önemli bir performans kriteri olarak kabul edilmelidir.

Bu maddelerin haricinde ulusal destekli proje adetleri, bilimsel yayın çıktıları, kadın araştırmacı sayısının toplam araştırmacı sayısına oranının da performans maddeleri arasında yer alması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda 2016/9092 sayılı Kararnamenin Eki Bakanlar Kurulu Kararında yer alan performans kriterlerinin aşağıdaki şekilde revize edilmesi talep edilmektedir.

- “a) Ar-Ge veya tasarım harcamasının bir önceki seneye göre artışı veya toplam ciro içerisindeki payı
b) ~~Tescil edilen~~ Başvurulan ulusal veya uluslararası patent sayısı
c) Uluslararası destekli proje sayısı
ç) lisansüstü dereceli araştırmacı sayısının ~~toplam Ar-Ge personeli araştırmacı~~ sayısına oranı
d) ~~Toplam araştırmacı sayısının bir önceki seneki araştırmacı sayısına oranı~~ veya toplam araştırmacı sayısının toplam Ar-ge personeli sayısına oranı
e) Ar-Ge katkısı ile gerçekleşen satışlar veya sonucu ortaya çıkan yeni ürünlerden elde edilen cironun ~~toplam ciroya~~ oranı
f) Ulusal ve uluslararası bilimsel yayın sayısı (Makale, bildiri, poster sunuşu)
g) Ulusal destekli proje sayısı
h) Toplam kadın araştırmacı sayısının toplam araştırmacı sayısı içindeki oranı
ı) Rekabet öncesi işbirliği projesi sayısı
i) Tarımsal Ar-Ge çalışmaları sonucu çıkan yeni biyolojik ürün çeşitleri için Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilen Tescil Belgesinin sayısı

Performans kriterleri ile ilgili hesaplamalarda ilgili yılın son günü itibarıyla gerçekleşmiş değerler esas alınır.”

Bu mekanizmanın geçici vergi dönemlerinde de uygulanabileceğine ilişkin, örnekli açıklamalara yer verilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte, Ar-Ge/tasarım merkezi belgesini takvim yılı içinde alan bir firmanın, ilk yılın sonunda bu mekanizmayı nasıl kullanacağına (kıst uygulama vb) ilişkin bilgi verilmeli ve örneklerle detaylandırılmalıdır.

Firmalar söz konusu kararnamedeki performans kriterlerinin sağlanması durumunda dahi, bir önceki seneye göre Ar-Ge / tasarım harcamalarında artış kaydedilmediyse ilave vergi indirimi desteğinden yararlanamamaktadır. Ar-Ge / tasarım harcamalarında her sene artış kaydedilmesi mümkün olmayabilir. Bununla birlikte kaynakların daha verimli kullanılması ile söz konusu kararnamede belirtilen performans kriterleri sağlanmış olabilir. Bu durumda Ar-Ge / tasarım merkezinin ilave indirimden yararlanabilmesini sağlamak için 5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 8. Maddesinin 2. fıkrasında aşağıdaki gibi bir düzenleme yapılması faydalı olacaktır.

“Bakanlar Kurulunca belirlenen kriterleri haiz Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde ayrıca o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik veya tasarım harcamalarının bir önceki yıla göre artışının yüzde ellisine kadarı veya o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik veya tasarım harcamalarının yüzde yirmisine kadarı yukarıdaki esaslar dâhilinde indirim konusu yapılabilir. Bu indirimden yararlanacak işletmelerin, Bakanlar Kurulunca belirlenen kriterler doğrultusunda faaliyet raporu ve ekinde Bakanlıkça istenen belgeleri ibraz etmeleri esastır.”

6. Destek Personelinin Dışarıda Geçirilen Sürelere Dahil Edilmesi

Formasyonu sebebiyle Ar-Ge / tasarım personeli olarak konumlandırılmayan ve Ar-Ge / tasarım merkezi bünyesinde Destek Personeli olarak görevlendirilen yönetici, teknik eleman, laborant, işçi vb. personel de Ar-Ge / tasarım merkezi dışında Ar-Ge, tasarım ve yenilik ile ilgili faaliyetlerin bazı unsurlarını gerçekleştirebilmektedir. Bu destek personelinin Ar-Ge, tasarım ve yenilik faaliyetlerine yönelik dışarıda geçirdiği sürelerin de destek kapsamında değerlendirilmesi önerilmektedir. 5746 ve 4691 sayılı Kanunlarda Ar-Ge ve tasarım personeli tanımının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir.

- *Ar-Ge personeli: Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı, yazılımcı, teknisyen ve destek personeli*
- *Tasarım personeli: Tasarım faaliyetlerinde doğrudan görevli tasarımcı, teknisyen ve destek personeli*

7. Lisansüstü Eğitimlerine Devam Eden Ar-Ge ve Tasarım Personelleri ile İlgili Ar-Ge ve Tasarım Merkezinde Çalışma Süresi, Dışarıda Geçirilen Süre Raporlaması ile İlgili Öneriler

Ülkemizdeki Ar-Ge / tasarım merkezlerinde lisansüstü eğitim yapan araştırmacı sayısı arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır. Bu sayının artması Ar-Ge / tasarım merkezleri ve ülkemiz Ar-Ge ekosistemi açısından bilgi derinliği kazanılması yanı sıra daha düşük Teknoloji Hazırlık Seviyelerinde (THS) üniversite işbirlikleri ile güçlendirilmiş Ar-Ge faaliyetleri gerçekleştirilmesini de sağlayacaktır. Lisansüstü eğitime devam eden Ar-Ge ve tasarım personelinin eğitimleri ile ilgili Ar-Ge / tasarım merkezi dışında geçirdikleri sürelerin teşvik kapsamı içerisinde değerlendirilmesine olanak verilmesi çok yerinde bir uygulamadır. 5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 10. Maddesinin 4. fıkrasının (b) bendine ilişkin yapılabilecek mevzuat düzenlemeleri Ar-Ge / tasarım merkezlerinde lisansüstü eğitime devamlılığı daha fazla özendirme hususunda fayda sağlayacaktır.

Lisansüstü eğitim sürelerinin teşvik kapsamındaki indirimlere konu edilebilmesi için Ar-Ge veya tasarım merkezinde en az bir yıl çalışma şartı ile ilgili değişiklik yapılması talep edilmektedir. Özellikle Ar-Ge / tasarım merkezleri yeni istihdam edilen araştırmacılar için de lisansüstü eğitimlerine devamı teşvik etmektedirler. Şirkette çalışma süresi bir yılı aşmış ama Ar-Ge / tasarım merkezine sonradan geçmiş, aynı şirketin Ar-Ge / tasarım merkezleri arasında geçiş yapmış personel ile bir şirketin Ar-Ge / tasarım merkezinden başka bir şirketin Ar-Ge / tasarım merkezine geçiş yapmış personel bir senelik Ar-Ge / tasarım merkezi çalışma tecrübesine sahip olsalar dahi uygulamada kabul edilmemektedir. Lisansüstü eğitimlere devamı teşvik etmek adına en az bir yıllık çalışma gerekliliği kaldırılmalı ya da önceki Ar-Ge / tasarım merkezi tecrübeleri hesaba dahil edilmelidir.

Teşvik kapsamı yüksek lisans eğitimi için birbuçuk yıl; doktora eğitimi için iki yıl şartı ile sınırlandırılmaktadır. Yüksek lisans eğitim için üç yıl, doktora için beş yıl için yararlanma şartı mühendislik eğitimlerinin süresi ve tez kısmının da dahil edilmesi gerekliliği düşünüldüğünde daha uygun olacaktır. Bununla birlikte hem çalışıp hem de lisansüstü eğitime devam edilmesi araştırmacılar için büyük zorluklar teşkil etmektedir. Makul sebeplerden ötürü lisansüstü programlarının uzaması halinde gerekçesi ile birlikte ek süre tanınması da düşünülebilir.

Uygulamada ders programlarının üniversitelerden alınacak ders programının sisteme yüklenmesi, Bakanlığın onayı sonrasında belirlenen ders saati sürelerinin limitleri dahilinde lisansüstü ile ilişkili dışarıda geçirilen sürelerin portala yüklenmesi; bakanlık uzmanlarının yüklenen verileri kontrol edip gerekli olması halinde revizyon talep etmesi; revizyonların yapılıp tekrar onaya sunulması gibi meşakkatli adımlar içermektedir. Bu süreçler hem Bakanlığın hem de Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin daha katma değerli çalışmalar için harcayabilecekleri zamanların kaybedilmesine sebep olmaktadır. Bunun yerine portala öğrenci belgesinin girilmesi ile öğrenciliğin devam ettiğinin belgelenmesinin yeterli kılınması daha pratik bir uygulama olacaktır. Bu açıklamalar doğrultusunda ilgili maddenin aşağıdaki gibi revize edilmesi önerilmektedir:

Madde 10 (4) Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde çalışan Ar-Ge veya tasarım personelinin bu merkezlerde yürüttüğü ~~projelerle faaliyetlerle~~ doğrudan ilgili olmak şartıyla, proje kapsamındaki faaliyetlerin bir kısmının Ar-Ge veya tasarım merkezi dışında yürütülmesinin zorunlu olduğu durumlarda, Ar-Ge veya tasarım merkezi yönetiminin onayının alınması ve Bakanlığın bilgilendirilmesi kaydıyla, merkez dışındaki bu faaliyetlere ilişkin ücretlerin yüzde yüzünü aşmamak şartıyla Bakanlar Kurulunca belirlenen kısmı ile Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde ~~en az bir yıl süreyle~~ çalışan Ar-Ge veya tasarım personelinin yüksek lisans yapanlar için ~~bir buçuk üç~~ yılı, doktora yapanlar için ~~iki beş~~ yılı geçmemek üzere ve Bakanlığın onayının alınması şartıyla merkez dışında geçirdiği sürelerle ilişkin ücretlerin yüzde yüzünü aşmamak şartıyla Bakanlar Kurulunca belirlenen kısmı gelir vergisi stopajı teşviki kapsamında değerlendirilir.

a) Bakanlar kurulunca tespit edilecek faaliyetler kapsamında Ar-Ge veya tasarım merkezi dışında geçirilecek sürelerin proje kapsamında ve zorunlu olduğunun tevsiki ve sorumluluğu, Ar-Ge veya tasarım merkezi yönetimine aittir. Bu kapsamda teşvikten yararlanmış olan Ar-Ge, tasarım ve ~~destek~~ personeline ilişkin liste projeler itibarıyla Bakanlığa sunulan yıllık faaliyet raporlarında bildirilir.

b) Lisansüstü eğitimde geçirilecek süre, üniversiteden onaylı ders programı dikkate alınarak ~~ilgili Ar-Ge veya tasarım merkezinin onayı ile~~ hesaplanır. Bu hesaplamalarda lisansüstü eğitimde alınan dersler kapsamında yapılacak araştırmalar da değerlendirilir. Yüksek lisans yapanlar için üç yıllık, doktora yapanlar için beş yıllık sürelerin uygulamasında kayıt dondurma kapsamında geçen süreler dikkate alınmaz.

c) Bu madde kapsamında Ar-Ge veya tasarım merkezleri alanı dışında gerçekleştirilen faaliyetler ile lisansüstü eğitim kapsamında dışarıda geçirilen süreler, bu Yönetmelik kapsamında sağlanan indirim, destek ve teşvik unsurlarından da yararlandırılır.

8. Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde Görevlendirme Yapılabilecek Akademisyenlere Yönelik Herhangi Bir Üniversitede 6 Yıl Çalışma Şartının Kaldırılması

5746 sayılı Kanunla ilişkili "Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği"nin 18. Maddesi öğretim elemanlarının Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde görevlendirilebilmelerine ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Bu hususlar üniversite-sanayi işbirliğinin güçlendirilmesi ve daha düşük THS'lerde Ar-Ge çalışmalarının yapılabilmesi için çok olumlu görülmektedir. Bu maddenin 2. fıkrasında akademisyenlerin Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde görevlendirilebilmesi için altı yıl akademik tam zamanlı çalışma gerekliliği kaldırılmalı, genç akademisyenlerin de Ar-Ge / tasarım merkezlerinde çalışabilmelerinin önü açılmalıdır.

Söz konusu yönetmelikteki 18. Maddenin 2. fıkrasının kaldırılması önerilmektedir.

9. Temel Bilimler Personeli İstihdamına Yönelik Sağlanan Nakit Teşvik Uygulamasının Tanımının Netleştirilmesi ve Temel Bilimler Dışında Dijital Teknolojiler Alanlarındaki İstihdamı da Kapsayacak Şekilde Genişletilmesi

Temel bilimler mezunu personelin Ar-Ge / tasarım merkezinde istihdam edilmesi dolayısıyla sağlanan temel bilimler desteği yalnızca matematik, fizik, kimya ve biyoloji bölümlerini kapsamaktadır. Fakat yüksek öğrenim programlarının büyük bir kısmı daha detaylı araştırmalar yapılması sebebi ile temel bilimler altındaki organik kimya, analitik kimya, biyokimya, fizikokimya vb. alt ana bilim dallarında konumlandırılmaktadır. Dolayısıyla temel bilimler alanlarında istihdam edilen araştırmacıların mezuniyet belgelerinde alt ana bilim dallarının adları bulunabilmektedir. Bu durumda araştırmacılar için temel bilimler desteğinden istifade edilememektedir. İfade edilmiş duruma ilişkin mağduriyet yaşanmaması adına, 5746 sayılı Kanunun 2. Maddesinin (o) fıkrasında temel bilimler personeli ile ilgili yapılmış olan tanımın aşağıda belirtildiği üzere içeriğinin genişletilmesi fayda sağlayacaktır:

Madde 2 - (1) o) (Ek: 16/2/2016-6676/27 md.) Temel bilimler: Yükseköğretim kurumlarının matematik, fizik, kimya ve biyoloji **ve bu ana dalların alt ana bilim dallarındaki** lisans programlarını, ifade eder.

Ülkemizin ihracatında yüksek teknoloji ürünlerin payının artırılması hedefi bulunmaktadır. Bu hedefe yönelik öncelikle yüksek teknoloji ürünleri geliştirecek nitelikli Ar-Ge personeli sayımızın artırılması gerekmektedir. Bu amaçla gömülü yazılım, nesnelerin interneti, bulut bilişim, sensörler, siberfiziksel sistemler, yapay zeka, telekomünikasyon, robotik, güç elektroniği gibi dijital teknolojiler konularında çalışacak nitelikli personel açığının kapatılması, bu alanlarda ihtisas görmüş Türk ve nitelikli yabancı araştırmacıların Ar-Ge / tasarım merkezlerinde istihdam edilmesinin de daha çekici hale getirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, dijital teknolojilerin de dahil edildiği, gelir vergisinden istisna olacak oranların artırılacağı, aylık maaş katkısının iki brüt ücret olarak belirleneceği bir düzenleme; ülkemizden dışarıya beyin göçünün önüne geçilmesine ve özellikle yakın coğrafyadaki yüksek nitelikli araştırmacıların çalışmalarını ülkemizin Ar-Ge merkezlerinde yürütmeyi tercih etmelerine de katkı sağlayabilecektir.

YENİ MADDE ÖNERİSİ:

5746 sayılı Yasanın 2. Maddesinin (o) fıkrasından sonra gelecek şekilde

Dijital teknolojiler ile ilgili mühendislik alanları: Üniversitelerin bilgisayar, bilişim sistemleri, elektrik, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, mekatronik, kontrol ve otomasyon, yazılım mühendisliği, fizik mühendisliği, matematik mühendisliği, endüstri mühendisliği bölümleri

tanımının eklenmesi;

5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 10. Maddesinin 1. fıkrasında tanımlanan gelir vergisi stopaj indirimi ile ilgili maddeye aşağıdaki eklemenin yapılması;

MADDE 10 – (1) Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan veya teknoloji geliştirme projesi anlaşmaları kapsamında uluslararası kurumlardan ya da kamu kurum ve kuruluşlarından Ar-Ge, yenilik veya tasarım projelerini desteklemek amacıyla fon veya kredi kullanan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde çalışan Ar-Ge ve destek personeli ile Kanun kapsamında yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenen tasarım projelerinde ve tasarım merkezlerinde çalışan tasarım ve destek personelinin; bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretlerinin doktoralı olanlar ile temel bilimler **ve dijital teknolojiler ile ilgili mühendislik alanlarından** birinde en az yüksek lisans derecesine sahip olanlar için yüzde ~~doksan beş~~ yüzü, yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler **ve dijital teknolojiler ile ilgili mühendislik alanlarında** çalışacak alanlarının birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde ~~doksan~~ **doksan beş** ve diğerleri için yüzde sekseni gelir vergisinden müstesnadır.

Söz konusu yönetmeliğin 4. Bölümünde aşağıdaki eklemenin yapılması;

“DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Siparişe Dayalı Ar-Ge, Yenilik ve Tasarım Faaliyetleri, Temel Bilimler ve **Dijital Teknolojiler ile İlgili Mühendislik Alanları** Desteği,
Tasarım Tescil Desteği, Destek ve Teşvikin Kapsamı ve
Öğretim Elemanlarının Görevlendirilmeleri”

Söz konusu yönetmeliğin 15. Maddesinin başlığına aşağıdaki eklemenin yapılması;

“Temel Bilimler ve **Dijital Teknolojiler ile İlgili Mühendislik Alanları”**

15. maddenin 1. fıkrasında aşağıdaki eklemenin yapılması;

MADDE 15 – (1) Temel bilimler **ve dijital teknolojiler ile ilgili mühendislik alanlarında** en az lisans derecesine sahip Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerine, bu personelin her birine ödedikleri aylık ücretin o yıl için uygulanan asgari ücretin aylık brüt tutarının **iki katı** kadarlık kısmı, kamu personeli hariç olmak üzere iki yıl süreyle, Bakanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

Desteğe tabi gün hesabında sadece 5746 sayılı Kanun kapsamındaki sigorta prim bildirimlerde yer alan günler yerine ilgili aydaki diğer kanunlara ilişkin prim bildirimlerinde yer alan günlerin de dahil edilerek toplam çalışma gününün dikkate alınması sağlanmalıdır.

Temel bilimler desteğinden istifade edilebilmesi için belgelerin elektronik olarak Ar-Ge ve tasarım merkezleri portalı üzerinden girişlerinin yapılması ve ilgili belgelerin ayrıca tasnif edilerek ıslak imzalı çıktılarının Bakanlığa iletilmesi gerekmektedir. Yapılan başvuruların sonuçlandırılması, geri bildirim yapılması ve ödemelerin ulaşması konusunda belirsizlik ve aksamalar yaşanabilmektedir. Ar-Ge / Tasarım Merkezleri Portalının destek sürecini daha net tanımlayacak ve takibini kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi bu destek mekanizmasının daha verimli kullanılması için fayda sağlayacaktır. Ayrıca bu desteklerin yalnızca sigorta teşvikleri 5746 sayılı Kanuna konu edilen personel için değil Ar-Ge/tasarım personeli olarak görev alan ancak

ücretleri farklı sigorta teşviklerine (6111, engelli statüsü vb.) konu edilen personel için de genişletilmesi ve diğer araştırmacılar gibi istihdam süresince destek verilecek şekilde düzenlenmesi faydalı olacaktır.

10. Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri Raporlama Süreçlerinin Öne Çekilmesi

İlgili bir yılın devam eden Ar-Ge / tasarım merkezi projelerini içeren faaliyet raporunun değerlendirme süreci raporun bir sonraki yılın Mayıs sonu itibarıyla gönderiminden sonra Kasım – Aralık aylarına kadar devam etmektedir. Bu sebepten söz konusu faaliyet yılına ilişkin Faaliyet Değerlendirme Toplantısında alınan kararlar projelerin başlangıç tarihinden çok sonra edinilmektedir.

Bu durum şirketler açısından vergisel teşvik ve desteklerin projenin Ar-Ge niteliği ile ilgili verilen kararın öncesinde kullanılmış olmasından dolayı vergi risklerinin oluşmasına neden olmaktadır. Bu yüzden proje başlamadan önce yapılacak bir değerlendirmenin bu riski Ar-Ge / tasarım merkezleri nezdinde ortadan kaldıracığı düşünülmektedir. Bu değerlendirmenin tüm projeler için değil, merkezlerin kendilerinin Ar-Ge niteliği hususunda tereddüt yaşadıkları ve bütçesi 250.000 TL üzeri projeler için kendilerinin talep etmeleri halinde hakem ataması ve tercih edilmesi halinde online olarak uzaktan görüşme yöntemi ile tamamlanması ilerde yaşanabilecek riskleri azaltacaktır.

Raporlamanın ilgili dönemin kurumlar vergisi beyannamesi öncesinde yapılması durumunda, raporlama akabinde beyannamenin kesinleşmesi sonrasında raporun ilgili kısmının güncellenebileceği şekilde bir altyapı çalışması yapılabilir. Önden raporla birlikte taslak mali verilerin iletilmesi akabinde beyannamenin onaylanmasına müteakip mali verilerde güncelleme oluşması durumunda raporun ilgili kısmı revize edilebilir.

Madde 21 (10)- Ar-Ge merkezleri veya tasarım merkezlerinin izleme faaliyetine ilişkin işlemler her yıl için takip eden yılın **en geç ikinci çeyreğinde başlar ve aynı yılın en geç üçüncü çeyreğinin sonuna kadar olan süre içerisinde tamamlanır.**

Yürütülmekte olan veya tamamlanmış bir Ar-Ge / tasarım projesine ilişkin Bakanlık Komisyon Toplantısında Ar-Ge/tasarım indirimlerinden yararlanmaması yönünde bir karar verilmesi halinde kasıtlı bir durum olmadığı sürece geriye dönük bir yaptırım uygulanmaması önerilmektedir.

11. Ar-Ge Faaliyetlerinin Çıktılarının Ürün veya Süreç Olmasına Göre Ar-Ge Merkezlerinin Performans Kriterlerinde Ayırıştırılma Yapılması

Bakanlık tarafından Ar-Ge ve tasarım merkezlerinden yıl içerisinde performans endeksi verileri, ticarileşen projeler raporları gibi raporlamalar talep edilmektedir. Ar-Ge / tasarım desteklerinin etkilerinin izlenmesi ve buna göre Ar-Ge / tasarım merkezlerinin daha katma değerli çıktı verecek şekilde yönlendirilmesi doğru bir yaklaşımdır. Performans izleme parametreleri sektöre ve Ar-Ge / tasarım merkezinin niteliğine göre farklılık arz edebilmektedir. Performans göstergeleri daha çok ürüne yönelik Ar-Ge / tasarım çıktılarına yönelik maddeler içermektedir. İleri üretim teknolojileri, dijital dönüşüm süreçleri gibi süreç geliştirme ve iyileştirmeye yönelik Ar-Ge çalışmaları yürütmekte olan merkezlerin ürün çıktısından ziyade süreç çıktılarına yönelik farklı izleme, performans parametreleri ile takip edilmeleri daha uygun bir yaklaşım olacaktır.

12. Siparişe Dayalı Yürütülen Ar-Ge Faaliyetlerine Yönelik Uygulanan Kurumlar Vergisi İndirimi Tanımında Düzenleme

Siparişe Dayalı Ar-Ge Faaliyetlerine yönelik Ar-Ge indiriminin siparişi veren tarafa beyanı aşamasında bildirim ve bildirimle ilişkin dokümantasyonun nasıl yapılacağı; yapılacak bildirimin formatı ve detayı hakkında açıklayıcı bir kılavuz paylaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nde Ar-Ge ve yenilik veya tasarım faaliyetleriyle ilgili olarak alınan; mesleki veya teknik destek, test, laboratuvar ve analiz hizmetleri, hukuki veya bilimsel danışmanlık hizmetleri "dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet" mahiyetindeki harcamalar olarak değerlendirilmektedir. Sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürütülen Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde, taraflar arasında yapılan faaliyetlerin hangi durumlarda siparişe dayalı Ar-Ge faaliyeti hangi durumlarda dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet olarak nitelendirilebileceği hususunun netleştirilmesi önem arz etmektedir.

Uygulamada siparişe dayalı Ar-Ge faaliyeti yürüten şirketler, proje bazında Ar-Ge harcamalarını ve Ar-Ge indirimi tutarlarını siparişi veren firmayla paylaşırken, proje maliyetleri bilgisini de paylaşmak mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bu durum şirketlerin ticari mahremiyetleri hususunda problemler yaşanmasına sebebiyet verebilmektedir. Maliyet yerine sözleşme bedelleri üzerinden hareket edilerek paylaşımına konu olacak Ar-Ge indirimi tutarının tespitinin daha sağlıklı olacağı değerlendirilmektedir.

5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 14. Maddesinin 2. fıkrasında aşağıdaki eklemelerin yapılması önerilmektedir:

MADDE 14 – (2) Ar-Ge veya tasarım merkezleri tarafından siparişe dayalı olarak yürütülen Ar-Ge veya tasarım faaliyetlerine ilişkin olarak yapılan harcamaların **tamamıyla, siparişi veren gelir ve kurumlar vergisi mükellefinin bu siparişe ilişkin yaptığı harcamaların tamamı**, Ar-Ge ve tasarım indirimi olarak dikkate alınabilir.

13. TZE Ar-Ge Personeli Sayısının Aylık Prim Günleri Takibi ile İlgili Düzenleme

5746 sayılı Kanuna ilişkin sigorta prim bildirimlerinin düzenlenmesinde karşılaşılan aşağıdaki hususlar nedeniyle; Ar-Ge / tasarım merkezlerinin devamlılığı açısından asgari şartlardan biri olan, TZE Ar-Ge personeli sayısının aylık takibinin 2008-85 no.lu SGK Genelgesi kapsamında 5746 sayılı Kanuna ilişkin aylık prim bildirimlerindeki günleri dikkate almak yerine Bakanlığın Ar-Ge / Tasarım Merkezi Portalına girişi yapılan personel bazında aylık destek ve teşviklere esas sürelerin dikkate alınmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Ar-Ge / tasarım personeli olarak görev alan personelin bir kısmının ücretleri farklı sigorta teşviklerine (6111, engelli statüsü vb.) konu edilebilmektedir. Bu nedenle Ar-Ge / tasarım merkezi bünyesinde görev alan bazı personel 5746 sayılı Kanuna ilişkin aylık prim bildirgesinde yer almamaktadır. Emekli personelin ücretleri 5746 sayılı Kanuna ilişkin aylık prim bildirgesinde beyan edilememektedir.

2009-21 no.lu SGK Genelgesi kapsamında, 5746 sayılı Kanun kapsamına giren sigortalıların, Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyetlerindeki çalışmalarına ilişkin hak ettikleri ücretlerinin prime esas kazanç üst sınırını

aşmamasına karşın, Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyetleri dışındaki çalışmalarına ilişkin hak ettikleri ücretler ile ücret dışındaki ödemeler toplamının (prim, ikramiye vb.) prime esas kazanç üst sınırını aşması halinde;

- 5746 sayılı Kanun numarası seçilmek suretiyle düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgesindeki prim ödeme gün sayısı bölümüne 0 (sıfır),
- Kanun numarası seçilmeksizin düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgesindeki prim ödeme gün sayısı bölümüne, sigortalının ay içinde Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde geçen gün sayısı ile Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri dışındaki çalışmalarında geçen gün sayısının toplamı yazılmaktadır. Dolayısıyla Ar-Ge/tasarım destek ve teşviklerine konu gün sayısının bulunsu dahi yukarıdaki SGK sisteminden kaynaklanan nedenlerden ötürü Kurum’a 5746 sayılı Kanuna ilişkin aylık prim bildirgesinde “sıfır” gün olarak beyan edilmektedir.

14. Kısmi Zamanlı Ar-Ge / Tasarım Merkezi Personelinin de Hafta Tatilleri, Yıllık Ücretli İzin Süreleri ve Genel Tatil Günleri ile İlgili Gelir Vergisi Stopajı ve Damga Vergisi İstisnasından TZE Personel ile Aynı Şartlarda Yararlanabilmesi

Kısmi zamanlı çalışanların çalıştıkları süreye isabet eden hafta tatili, yıllık ücretli izin süreleri ve genel tatil günlerinin de teşvik kapsamına alınması için 5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”nin 10. Maddesinin 3. fıkrasında yer alan aşağıdaki ifadenin kaldırılması önerilmektedir:

“Ar-Ge ve yenilik veya tasarım faaliyetlerinde kısmi zamanlı olarak çalışan personelin hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile 2429 sayılı Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretleri gelir vergisi stopaj teşvikinin uygulamasında dikkate alınmaz.”

Damga vergisinin usul olarak kağıt üzerinden alınan bir vergi olması nedeniyle, ücretleri destek ve teşviklerden kısmi olarak faydalandırılan (Örneğin tam zamanlı bir personelin 30 gün üzerinden 25 gün) Ar-Ge / tasarım personelinin ücretlerine yönelik çift bordro hazırlanması ve sadece teşvike esas ücret matrahının bulunduğu ücret bordrosunun damga vergisi istisnasına konu edilmesi durumu söz konusu olmaktadır. Ancak uygulamada çift bordro sistemi şirketler tarafından çeşitli sebeplerle (bordro altyapısının elverişsiz olması, çift bordro sistemini uygulayabilen bordro programlarının yetersiz olması vb. nedenler) uygulanamayan bir sistem olmakla birlikte, bu doğrultuda şirketler 5746 sayılı Kanundaki damga vergisi istisnasından faydalanamamaktadırlar. Bu sebepten 5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği” 12. Maddesinde aşağıdaki eklemenin yapılması talep edilmektedir:

Madde 12 (4)- Kanun kapsamında Ar-Ge ve yenilik veya tasarım faaliyetlerinde **kısmi ve tam zamanlı** istihdam edilen personele münhasıran bu görevleri ile ilgili olarak yapılan ücret ödemeleri nedeniyle düzenlenen kâğıtlar ile Kanun kapsamına giren sigortalılar için düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgeleri için damga vergisi alınmaz.

15. Fiziki Alan Değişikliği Taleplerinde Başvuru ile Onay Tarihi Arasında İndirimlerden Yararlanılabilmesi

Alan değişikliği başvurusu veya ek alan talebi yapan firmaların başvurunun yapıldığı tarih ile onay süresine kadar olan süre kapsamında da teşvik ve desteklerden faydalanılmaya devam edilmesi daha sağlıklı olacaktır. Değerlendirme sürecinde yaşanacak kayıplar aynı zamanda Ar-Ge / tasarım merkezlerinin asgari TZE personel şartını sağlayamaması gibi sonuçlara sebep olabilmektedir. Bu nedenle; değerlendirme süreci dahil olacak şekilde 5746 sayılı Kanunun sağladığı indirimlerden faydalanılmaya devam edilmelidir. 5746 sayılı Kanunla ilişkili Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği'nin 22. Maddesinin 1. fıkrasının a bendine aşağıdaki eklemenin yapılması talep edilmektedir:

Madde 22 – (1) Ar-Ge Merkezi Belgesi veya Tasarım Merkezi Belgesine sahip işletmelerin, tür veya unvan değişikliği, devir, birleşme, tam bölünme, kısmi bölünme işlemleri ile adres değişikliği ve ek fiziki alan taleplerine ilişkin bilgiler, işletme tarafından Bakanlığa bildirilir.

a) Bakanlıkça gerekli görülmesi hâlinde, yukarıda belirtilen değişikliklerle ilgili olarak yerinde inceleme yapmak üzere en az bir izleyici görevlendirilebilir, **bu süre zarfında destek ve teşvik unsurlarından faydalanmaya devam eder.**

16. Alınabilecek Diğer Önlemler*a. Kısmi zamanlı personel tanımının netleştirilmesi:*

5746 sayılı Kanuna ilişkin mevzuat kapsamında Ar-Ge, tasarım ve destek personeli Ar-Ge/tasarım merkezlerinde yürütülen Ar-Ge, yenilik veya tasarım projelerinde tam zamanlı ve/veya kısmi zamanlı olarak görev alabilmektedirler. Ancak, söz konusu mevzuatta "tam zamanlı" ve "kısmi zamanlı" tanımlarına yer verilmemiştir. Bu kapsamda Kanundaki tanımların kapsamı içinde "kısmi zamanlı Ar-Ge personeli" tanımının yapılması önem arz etmektedir.

Tam ve kısmi zamanlı çalışma tanımlarının mevzuata eklenmesi ile hem uygulamada firmaların personel konumlandırmalarındaki tereddütleri ortadan kaldırılmış hem de İş Hukuku kapsamındaki "kısmi süreli çalışma" (pratikte "part-time" çalışma olarak dikkate alınan çalışma biçimi) ile Ar-Ge mevzuatındaki "kısmi zamanlı çalışma" prensipleri ayrıştırılmış olunacaktır.

b. Yabancı uyruklu araştırmacılardan denklik şartı aranmamasına yönelik öneri:

Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde gerek yabancı uyruklu Ar-Ge / tasarım personeli gerekse yurtdışında öğrenim gören Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı araştırmacılar Ar-Ge / tasarım personeli olarak görev alabilmektedir. Her ne kadar 5746 sayılı Kanuna ilişkin mevzuatta açık bir hüküm bulunmasa da uygulamada yurt dışındaki okullardan mezun Ar-Ge / tasarım personeli için Türkiye'de denklik şartı aranmaktadır.

Yüksek Öğretim Kurulundan (YÖK) denklik belgesi alımının araştırmacı için kolay olmayan bir süreç olduğu düşünüldüğünde yurtdışı kurumlardan mezun olmuş personel Ar-Ge/tasarım merkezlerinde araştırmacı/teknisyen olarak konumlandırılmamaktadır ya da mezuniyet derecesinin Türkiye'deki kurumlardan alındığı seviyede konumlandırılmaktadır. (Örneğin, lisans eğitimini Türkiye'deki bir üniversitede, yüksek lisans eğitimini yurtdışındaki bir üniversitede tamamlamış bir araştırmacı yüksek lisans eğitimi için

denklik şartını sağladığına yönelik bir belge sunamaz ise lisans mezunu olarak tanımlanıyor ve gelir vergisi indiriminden de daha az bir oranda yararlanılabiliyor.)

Bu kapsamda, mevzuatta konuya ilişkin getirilecek açıklayıcı ifadeler ile konunun netliğe kavuşturulması önem arz etmektedir. Ayrıca, yurtdışındaki eğitim kurumlarından mezun olan personelin Ar-Ge/tasarım merkezlerinde istihdamının kolaylaştırılmasına ilişkin denklik belgesi alımı prosedürlerinin azaltılması için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile YÖK arasında yapılacak bir protokolün de söz konusu problemlerin giderilmesi adına önemli bir adım olacağı kanaatindeyiz.

c. Dijital dönüşüme yönelik eğitimlerin de 5746 sayılı Kanuna konu edilebilmesi

Ülkemiz imalat sanayi dijital dönüşüm sürecindedir. Bu süreç içinde çalışanların gelişmekte olan teknolojilere uyum sağlaması istihdamın sürekliliği ve ülkemizin üretimde önümüzdeki yıllarda da rekabetçi konumunu daha da ileriye taşıyabilmesi açısından kritik önem kazanacaktır. Ayrıca mevcut teknolojiler ile ilgili çalışmalar yürüten araştırmacı ve teknisyenlerin de sürekli güncel teknolojiler ile bilgilerini güncellemeleri gerekmektedir. Bu sebeple üniversite veya yetkili kurumların sanayiden gelecek talepleri dikkate alarak dijital dönüşüm konusunda eğitim programları oluşturması fayda sağlayacaktır. Sadece Ar-Ge / tasarım merkezi olan firmalar değil, farklı ölçeklerdeki firmaların mühendis, teknisyen, operatör gibi Ar-Ge ve üretim teknolojilerindeki çalışanlarına yönelik eğitimler gereklidir. Bu eğitimlere katılımın devlet tarafından teşvik edilmesi bu anlamda kritik önem taşımaktadır. Bu eğitimlere katılarak sertifika alan personelin, sertifikanın geçerliliği boyunca 5746 sayılı Kanunda tanımlı desteklerden yararlanması firmaların çalışanlarını bu eğitimlere göndermeleri için cazip bir teşvik olacaktır. Ayrıca dijital dönüşüm programlarının şirketlerde yürütülmesini sağlayan dijital dönüşüm birimlerinde çalışan personelin de 5746 sayılı Kanunda bahsi geçen indirimlerden yararlandırılması şirketlerin bu konuda daha iyi organize olmalarını teşvik edecek ve yönlendirecektir. Bu kapsamda aşağıdaki gibi yeni bir maddenin 5746 ve 4691 Kanunlara eklenmesi önerilmektedir:

YENİ MADDE ÖNERİSİ: Türkiye'de yerleşik ve üretimle iştigal eden firmalar; kamu ve vakıf üniversiteleri ile yetkilendirilmiş eğitim kurumları tarafından dijital dönüşüme yönelik oluşturulan ve Bakanlık tarafından onaylanan eğitimleri tamamlayıp dijital dönüşüm sertifikası almaya hak kazanan personeli için, ilgili personelin eğitim sertifikasını aldığı tarihten, sertifikanın geçerliliğini yitireceği tarihe kadar bu Kanunda belirtilen gelir vergisi stopajı, sigorta primi desteği uygulaması, damga vergisi istisnası uygulaması gibi desteklerden faydalanabilecektir. Çevrimiçi planlanan eğitimler de bu kapsamda değerlendirilir.

d. Gelir vergisi stopajı teşviki uygulaması ile sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasının netleştirilmesi

Gelir vergisi stopajı teşviki ve sigorta primi desteği uygulamalarına yönelik 5746 sayılı Kanunla ilişkili Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliğindeki tanımlar aşağıdaki gibidir.

Madde 10: Gelir vergisi stopajı teşvikinin hesaplanmasında, bu kapsamdaki personelin fiilen Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyetlerine ayırdıkları zamanın toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınır. Tam zamanlı olarak çalışanların hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile 17/3/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretler de bu teşvik

kapsamında değerlendirilir. Haftalık kırk beş saatin üzerindeki ve ek çalışma sürelerine ilişkin ücretler bu teşvikten faydalanamaz. Ar-Ge ve yenilik veya tasarım faaliyetlerinde kısmi zamanlı olarak çalışan personelin hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile 2429 sayılı Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretleri gelir vergisi stopaj teşvikinin uygulamasında dikkate alınmaz.

Madde 11: Kapsama giren personelin Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyetleriyle ilgili çalışmalarının haftalık kırk beş saati doldurması hâlinde çalışılan haftaya ilişkin hafta tatili, sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasında dikkate alınır. Kapsama giren personelin ay içindeki çalışmalarının tamamının Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyetleriyle ilgili olması hâlinde yıllık ücretli izin süreleri ile 2429 sayılı Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretler de bu destek kapsamında değerlendirilir.

Ar-Ge ve tasarım teşviklerinin en büyük gider kalemini personel giderleri oluşturmaktadır. Personel ücretleri üzerinden faydalanılacak destek ve teşvik tutarlarının hesaplanması büyük önem arz etmektedir. Ancak tanımların net olmaması sebebi ile teşvik hesaplamalarında firmaların uygulamada yeknesaklık sağlamakta zorluk yaşadığı gözlemlenmektedir. Bu durumun çözüme kavuşturulması için 5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği” 10 ve 11. maddelerinde teşvik uygulama açıklamalarının daha net anlaşılacak detayda yapılması ve gelir vergisi stopajı teşviki ile SGK desteği için ortak hesaplama yöntemi geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Örneğin; SGK desteği uygulamasında hafta tatilinden pay verilebilmesi için haftalık 45 saatlik bir uygulama söz konusu iken, gelir vergisi teşviki uygulamasında haftalık bir uygulamadan bahsedilmediğinden (“...Tam zamanlı olarak çalışanların hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile resmi tatil günlerine isabet eden ücretler de bu teşvik kapsamında değerlendirilir.”), destek ve teşvike esas gün sayısının hesaplanmasında iki farklı teşvikli gün hesaplanıp, gelir vergisi stopajı teşviki ve SGK için iki ayrı teşvikli süre üzerinden teşvik hesaplamaları gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, ayın son haftasının diğer ayın ilk haftası ile kesişmesi durumunda tam/kısmi ayrımının yapılmasında 45 saat ölçütünün nasıl kullanılacağı ile ilgili bir belirsizlik de ortaya çıkmaktadır.

e. Sigorta primi işveren hissesi desteğinin hesaplanması ile ilgili SGK uygulamasının düzeltilmesi

5746 sayılı Ar-Ge Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3. maddesine göre sigorta primi işveren desteği; “... ücreti gelir vergisinden istisna olan personelin; bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır” şeklinde tarif edilmiştir.

SGK uygulamalarında bu destek, brüt ücret üzerinden hesaplanan işveren priminden, 5510 sayılı Kanun gereğince hesaplanan yüzde beşlik indirimden sonra kalan tutarın yarısı şeklinde hesaplanmaktadır.

Söz konusu SGK uygulamasının, Kanunda tarif edildiği gibi, geçmişe dönük farkları da kapsayacak şekilde düzeltilmesi gerektiği düşünülmektedir.

f. Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Portalı ile ilgili bazı veri taleplerine yönelik düzenleme öneriler

- Resim formatlarının (İşletme Organizasyon Şeması, Ar-Ge Organizasyon Şeması, Vaziyet Planı vb.) görüntü kalitesinin faaliyet raporunda net gözüküyor olmasından kaynaklanabilecek sorunlar resim formatı yerine “.pdf” formatında yükleme sağlanarak giderilebilir.
- Faaliyet raporundaki “2.7. Ar-Ge Merkezi Personel Değişim Gösterim Tablosu” içerisindeki hesaplamanın ilgili Ar-Ge/tasarım personelinin işe giriş tarihine göre değil Ar-Ge/tasarım merkezine giriş tarihi üzerinden hesaplanması daha tutarlı sonuçlar verecektir. Çünkü Ar-Ge/tasarım personelinin işe giriş tarihleri daha eski tarihler olabilmektedir. Örneğin; 2018 yılında şirkette başka bir birimde işe başlayan ancak Ar-Ge/tasarım merkezine 2019 yılında geçmiş bir personel 2019 yılı faaliyet raporundaki 2.7 tablosundaki hesaplamanın dışında kalmaktadır.
- Faaliyet raporundaki “3.2. Belge Tarihi İtibariyle 5746 sayılı Kanun Kapsamında Yararlanılan İndirim, istisna, Muafiyet vb. Teşvik Tutarı” kısmında Ar-Ge oranı hesabı için Ar-Ge indirimine tabi harcamalar toplamının yıllık toplam ciro yerine net satış hasılatına oranlanarak hesaplanması daha uygun olacaktır.
- Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Portalında performans kriterlerine ilişkin bilgiler kısmında “Ar-Ge harcamasının toplam ciro içindeki payı” ifadesinin “Ar-Ge harcamasının toplam net satış hasılatı içindeki payı” olarak, revize edilip hesaplanması daha doğru sonuçlar verecektir. Faaliyet yılında Ar-Ge / tasarım merkezinde yeni istihdam edilen toplam araştırmacı sayısının Ar-Ge/tasarım personelinin işe giriş tarihine göre değil Ar-Ge/tasarım merkezine giriş tarihi üzerinden hesaplanması daha tutarlı sonuçlar verecektir.
- Belirsizlikleri gidermek ve farklı yorumları engellemek amacıyla Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Portalında girilmesi istenilen her veri için detaylı açıklama veya hesaplama yöntemlerinin olduğu ve sürekli güncellenen bir kılavuza yer verilmesi.
- Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Portalında gönderimin yapılacağı ay içerisinde istenen yeni veriler tanımlanmıştır. Özellikle büyük ölçekli şirketlerin yenilenen her veri talebini kısa zamanda hesaplaması mümkün olamamaktadır. Faaliyet raporlarının gönderiminden 2 ay öncesinden itibaren portal üzerinde yeni veri talebinin yapılmaması faydalı olacaktır.
- İlgili yıla ait faaliyet raporunun Ar-Ge ve Tasarım Merkezi Portalı üzerinden e-imza ile gönderilmesi sonrası Komisyon Raporunun açıklanmasına kadar geçen zamanda Portal veri girişine kapatılmaktadır. Ar-Ge / tasarım merkezi faaliyetleri canlı yürüyen süreçler olduğu için Portalın her zaman yeni veri girişine açık olması gerekmektedir.

g. Genel giderlerin dağıtımının yapılabilmesi:

Mevzuatta yer alan aşağıdaki maddenin kaldırılması ve genel giderlerden Ar-Ge / tasarım merkezine pay verilmesi, ayrı fatura ya da açıklama kısıtının aranmaması faydalı olacaktır. Ayrı fatura kestirilmesi işlemi çoğu firma için zorluk yaratmakta ve satın alma prosedürlerinde düzenleme yapmak gereği oluşturmaktadırlar. 5746 sayılı Kanunla ilişkili “Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği”ndeki aşağıdaki maddenin kaldırılması önerilmektedir.

Madde 7 / ç - (3): “Ar-Ge veya tasarım merkezlerine ilişkin olarak hesaplanan kira veya amortisman, su ve enerji giderleri hariç olmak üzere çeşitli kıstaslara göre ortak genel işletme giderleri üzerinden hesaplanacak paylar bu kapsamda değerlendirilmez.”

Diğer taraftan tüm ortak genel giderlerin dağıtımında kullanılacak dağıtım anahtarlarının ve hazırlanması gereken dokümanların netlik kazanması mükelleflerin ileride karşılaşabileceği vergisel eleştirileri de önleyecektir. Örneğin Ar-Ge ve tasarım merkezleri dışında bulunan amortisman tabi iktisadi kıymetlerin, dağıtım anahtarı Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerinde kullanıldığı güne göre belirlenmektedir. Ancak sürelerin belirlenmesi subjektif değerlendirmelere de sebep olabilmektedir. Bu sürelerin belirlenmesinde süre ile projenin gereklilikleri dikkate alındığında kabul edilebilir seviyede olması koşuluyla proje yöneticileri tarafından onaylanan formların yeterli sayılması sağlanabilir. Bu sebeple genel giderlerin dağıtımında anahtarların ve belgelendirmenin sınırlarının net bir şekilde belirlenmesi önerilmektedir.

h. Teknolojik ürün geliştiren ve ihracat yapan Ar-Ge merkezlerine ilave destek ve bölgedeki global şirketlerin yapacakları yüksek teknoloji yatırımlarının ülkemize çekilmesi hedefiyle Kurumlar Vergisi Kanununda düzenleme önerisi

Covid-19 krizi süreci tüm ülkelerin tedarik süreçlerini yeniden gözden geçirmeleri konusunda bir uyarı niteliğinde olmuştur. Mevcut durumda alım gücü büyük olan gelişmiş ülkeler yüksek katma değerli teknolojik ürün tedariklerini belli başlı ülkelere yapmakta ve belli ürünler konusunda tek bir coğrafyaya bağlı olmanın getirdiği stratejik riskleri görmektedir. Önümüzdeki 12 ila 24 ay içerisinde büyük alıcıların tüm tedarik zincirlerini stratejik olarak yeniden değerlendirmeleri beklenmektedir. Bu durumun Türkiye için bir fırsat olarak değerlendirilmesi mümkündür. Teknolojik ürün geliştiren ve ihracat yapan Ar-Ge merkezlerine ilave destek verilerek, yüksek katma değerli ihracat konusunda teşvik edilmeleri ve bölgedeki global şirketlerin yapacakları yüksek teknoloji yatırımlarının ülkemize çekilmesi için daha cazip bir ortam yaratılması hedeflenmelidir.

Bu çerçevede 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5/B maddesinde aşağıdaki değişiklik önerilmektedir. Eklenmesi önerilen yeni bir fıkra ile ise yurt dışına satıştan elde edilen hasılatın tamamının altı ay içerisinde Türkiye’ye getirilmesi koşuluyla, tüm kazançta istisna uygulanmasına ilişkindir. Ayrıca bu kapsamdaki satışlar için patent ve faydalı model koşulları aranmaması da önerilmektedir.

5520 sayılı Kanun Madde 5/B:

(1) Türkiye’de gerçekleştirilen araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan buluşların;

a) Kiralanması neticesinde elde edilen kazanç ve iratların,

- b) Devri veya satışı neticesinde elde edilen kazançların,
- c) Türkiye'de seri üretime tabi tutularak pazarlanmaları hâlinde elde edilen kazançların,
- ç) Türkiye'de gerçekleştirilen üretim sürecinde kullanılması sonucu üretilen ürünlerin satışından elde edilen kazançların patentli veya faydalı model belgeli buluşa atfedilen kısmının,
- yüzde ellisi kurumlar vergisinden müstesnadır. **Bu oran yurt dışına yapılan satışlarda yüzde yüzlük olarak uygulanır.** Bu istisna, buluşa yönelik hakların ihlal edilmesi neticesinde elde edilen gelirler ile buluş nedeniyle alınan sigorta veya diğer tazminatlar için de uygulanır.

.....

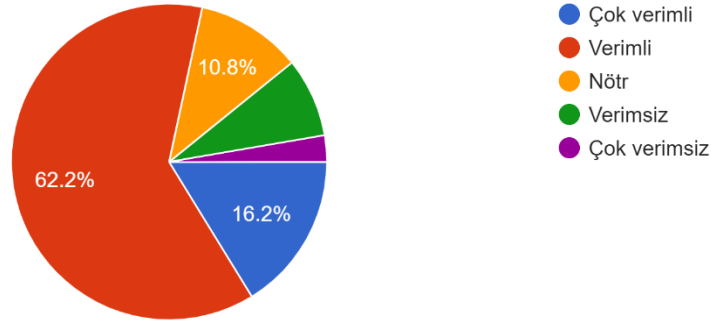
Yeni Fıkra Önerisi:

Yurt dışına yapılacak satışlardan elde edilen hasılatın tamamının altı ay içerisinde Türkiye'ye döviz olarak getirilmesi halinde araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan buluşlardan elde edilen kazancın tamamı kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu fıkra kapsamındaki yurt dışına yapılacak satışlarda 2. ve 3. fıkra hükümleri uygulanmaz.

EK – TÜSİAD'ın 27 Mayıs 2020 tarihli webinarı öncesi Ar-Ge ve tasarım merkezlerine gönderilen uzaktan çalışma uygulamasına ilişkin ankete verilen yanıtlar

Covid-19 salgını sürecinde Ar-Ge Merkezinizde uzaktan çalışma süreci verimli oldu mu?

37 responses

Ar-Ge Merkezlerinde uzaktan çalışma uygulaması Covid-19 salgını sonrasında da devam etmeli mi? Etmeliyse ne şekilde olmalı?

37 responses

Uzaktan çalışma uygulaması sürecinde daha verimli olarak değerlendirdiğiniz konuları belirtir misiniz?

- Trafikte kaybedilen zamandan kazanç
- Dijital toplantıların verimliliği
- Erişilebilirliğin artması
- Tasarım, yazılım, araştırma, analiz, yayın, patent, raporlama çalışmalarında daha fazla odaklanabilme
- İnovatif fikir üretimine katkısı
- Aileye daha fazla zaman ayrılabilmesi
- Çalışan memnuniyeti
- Operasyon maliyetlerinin azalması

Uzaktan çalışma uygulama sürecinde verimsizlik oluşturan konuları belirtir misiniz?

- Laboratuvar deneyleri, prototip, test çalışmalarından uzak kalınması
- Yüzyüze iletişimden uzak kalınması
- Evde çalışma disiplininin henüz oluşmaması
- Ev hayatının rutinleri (yemek, çocuk bakımı vb)
- Bağlantı hızıyla ilgili aksaklıklar
- Ergonomik çalışma şartlarının sağlanamaması

Ar-Ge merkezlerinde uzaktan çalışma uygulaması ile ilgili diğer görüş ve önerilerinizi kısaca belirtir misiniz?

- Uzaktan çalışma şirketlerin dinamikleri doğrultusunda kendilerinin karar vermesi gereken bir uygulamadır.
- Uzaktan çalışma genç nesilde Ar-Ge’de çalışmanın çekiciliğini artırır.
- Dijital iletişimin artması veri güvenliği konusuna daha fazla dikkat etmeyi gerektirir.
- Uzaktan çalışma ile Anadolu’daki gençlerin yaşadıkları şehirden göç etmeden uzaktan Ar-Ge’de istihdamı sağlanabilir.
- Ar-Ge merkezi yasasında uzaktan çalışmaya yönelik düzenlemenin kalıcı olarak eklenmesi faydalı olur.